

vodnje; 12. Teorija i praksa samouprave organizacije rada u Jugoslaviji.

Za svaku temu dana je obavezna i šira literatura, koja obuhvaća vrlo široko područje; iz te literature izvršen je izbor odabranih tekstova, što daje knjizi onu već spomenutu praktičnu vrijednost u nastavi i seminarском radu.

Sadržajem knjige dominiraju dva bitna kompleksna problema u sociologiji rada: 1. područje sociologije rada, jer tu postoje očigledni nesporazumi i neslaganja i 2. tokovi i orijentacije u suvremenoj sociologiji rada u uvjetima proizvodnje, rada suvremenog društva.

Što se prvog problema tiče, ne navodi se nigdje u knjizi, koji tu nesporazumi i neslaganja postoje i od koga dolaze. Vjerojatno se problem više odnosi na naslov, nego na sadržaj. Problem se možda očituje u tome da li u našoj nauci prihvatiti naslov Sociologija rada ili Industrijska sociologija, ili jedno i drugo. Autor upotrebljava i termin Sociologija industrije (str. 16) za koju kaže da je to »zbir svakodnevnih istraživanja vršenih sa socioloških aspekta, a koja se tiču nekog isečka iz industrijske problematike«, uglavnom sociologija industrije je uža i naučna oblast u odnosu na sociologiju rada.

Industrijska sociologija kao i svaka druga naučna disciplina određena je predmetom i adekvatnim metodama. No, još uvijek se vode rasprave o najadekvatnijem nazivu te sociološke nauke, kojoj je osnovni zadatak da otkriva i utvrđuje zakonitosti pojava socijalnih odnosa u radnoj sredini. R. Supek, M. Perović i drugi zastupaju mišljenje da nema potrebe nazivom isticati posebno područje kojim se bavi pojedina grana sociologije, nego da se može govoriti o »primjenjenoj sociologiji« ili, u alternaciji, o sociološkom istraživanju industrije. Zapadna praksa i teorija prihvatila je postojanje i nominiranje pojedinih područja kojima se bavi sociologija, i to ne opća nego tzv. mikrosociologija. No, često se i tu javljaju razlike u nazivu sociološke nauke, koja se zanima radom i njime uvjetovanim društvenim strukturama.

Prema Stanojčiću (Naša stvarnost II/62. str. 168.), sociologija rada ima svoje korijene u filozofiji, političkoj ekonomiji, te u općoj i industrijskoj sociologiji. Stanojčić »sociologiju rada« definira kao naučnu teoriju o općim zakonitostima razvoja ljudskog rada i

njima determiniranim društvenim strukturama. »Sociologija rada jest drugo, nego li industrijska sociologija, jest nešto kompleksnija nauka što proizlazi iz njene geneze, odnosno industrijska sociologija prerasta u svom razvoju u stalnom širenju svog predmeta u sociologiju rada«. Međutim, medij i uvjeti u kojima se odvija rad veoma se razlikuju, a neosporno je da industrijska sredina, odnosno rad u uvjetima industrijske proizvodnje izaziva drugačije sociološke fenomene, nego li rad u poljoprivredi. Također je važan globalni socijalni okvir, tj. društveno-ekonomski kvalitet, koji uvjetuje osebuje pojave unutar proizvodnih jedinica odnosno organizacija. Naziv ne ograničava predmet i sam naziv ne otkriva identitet problema, kojima se inače bave različiti autori.

Vladimir Kušan

Dinko Stary (ur.)

BIBLIOGRAFIJA

publiciranih radova iz psihologije članova Društava psihologa u Jugoslaviji do 1970. godine

Zagreb: Društvo psihologa SR Hrvatske, 1973.

Bibliografije redovito donose više ko-nego »slave« svojim sastavljačima i risti svojim čitaocima i korisnicima, urednicima. Znajući to, moramo tim marljivim poslenicima odati priznanje čak i ondak ad njihovo djelo nije bez nedostataka. Međutim, Dinku Staryju, sakupljaču i uredniku **Bibliografije publiciranih radova iz psihologije . . .** nije potrebno takvo »priznanje s utjehom«. On, doduše, nije stvorio (a nije na to ni aspirirao) kompletnu psihologijsku bibliografiju na jezicima jugoslavenskih narodâ i narodnosti, ali je uspješno realizirao svoju osnovnu intenciju: učiniti prvi ozbiljniji korak u tom pravcu. Mo gli bismo reći da ova bibliografija ima, u stvari, dvostruku namjenu: na jednom mjestu skupiti osnovne informacije o svemu što su jugoslavenski psiholozi publicirali na različitim mjestima (i time olakšati pregled nad područjima kojima se jugoslavenska psihologija do sada bavila), i, s druge strane, na izvjestan način pridonijeti afirmaciji te (još uvijek) mlade struke i nauke i onih koji se njome bave.

Staryjeva Bibliografija nije (niti je htjela, a niti mogla biti) potpuna: ona ne obuhvaća ono što su jugoslavenski psiholozi objavljivali iz srodnih struka, niti ono što su iz područja psihologije objavljivali pojedinci koji nisu članovi jednoga od pet (republičkih) Društava psihologa u Jugoslaviji. Osim toga, u bibliografiju su uvršteni uglavnom samo oni psiholozi koji su popise svojih radova sami dostavili sastavljaču (i samo oni radovi tih psihologa, koje su izabrali sami autori). To su, objektivno gledajući, nedostaci ove bibliografije, ali njezin sastavljač s pravom može reći da bi sastavljanje zaista kompletne bibliografije (ako takve uopće postoje) bio posao koji bi daleko premašio mogućnosti jednog čovjeka. S druge strane, međutim, Staryjeva Bibliografija obuhvaća i radove što su ih naši psiholozi objavili u inozemstvu. Možemo, dakle, žaliti zbog nesavršenosti ovog djela, ali za njih ne smijemo optuživati autora.

Bibliografija publiciranih radova iz psihologije . . . obuhvaća ukupno 2.199 jedinica, razvrstanih u 11 skupina s ukupno 111 podskupina. Evo pojedinačnog pregleda tih skupina, broja podskupina i ukupnog broja jedinica u svakoj skupini: 1. Opća psihologija (10 podskupina, 247 jedinica), 2. Metodologija i tehnike istraživačkog rada (7 podskupina, 102 jedinice), 3. Eksperimen-

talna psihologija (17, 195), 4. Fiziološka psihologija (12, 44), 5. Psihologija životinja (9 podskupina, jedna jedinica), 6. Razvojna psihologija (5, 135), 7. Socijalna psihologija (8, 267), 8. Ličnost (5, 64), 9. Klinička psihologija (18, 205), 10. Školska psihologija, pedagoška psihologija (9, 346) i 11. Kadrovska i industrijska psihologija (11, 593).

Kako se već i iz prezentiranog pregleda sadržaja bibliografije može zaključiti, ona je sastavljena »deduktivno«: sastavljač i urednik unaprijed je prezentirao jednu (internacionalnu) klasifikacionu shemu, a pojedini su autori sami svrstavali svoje radove u određene skupine, odnosno podskupine. Zbog toga se i desilo da je ukupno 16 podskupina ostalo praznih. Ozbiljnijom bi se analizom vjerojatno moglo pronaći stonovitih zamjerki i samoj klasifikacionoj shemi (premda je, barem djelomično, opravdava činjenica što se ona koristi i u inozemnim i internacionalnim bibliografijama), a još bi se lakše našle zamjerke razvrstavanju (pa čak i uvrštavanju) pojedinih bibliografskih jedinica, ali ništa od toga ne bi moglo temeljitije narušiti ocjenu da je ova bibliografija korisna i dobrodošla i da, već zbog toga, njezinom sastavljaču i uredniku pripadaju ne mali komplimenti.

Ivan Magdalenić